

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1945 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion om avskrivning av viss statens fordran hos Storängsbäckens torrlägningsföretag.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 120, av herr *Vigelsbo m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att 20 000 kronor av Storängsbäckens torrlägningsföretags återstående skuldsumma på 34 500 kronor måtte avskrivas och efterskänkas.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för detta yrkande hänvisas till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande i ärendet av lantbruksstyrelsen. Därjämte ha från intressenterna i företaget inkommit vissa uppgifter.

Av utredningen i ärendet inhämtas följande.

Den 2 juli 1915 beviljade Kungl. Maj:t till Storängsbäckens vattenavledningsföretag i Kila socken, Västmanlands län, dels statsbidrag från allmänna avdiktningensanslaget med 1 150 kronor, dels ock lån från odlingslånefonden med 34 990 kronor och fastställde samtidigt plan för arbetets utförande. Vid denna tid utgick statsbidrag endast till den kostnadsandel, som belöpte på icke odlad jord. Företaget omfattar en areal av 359,50 hektar, varav 286,93 hektar åker, 0,42 hektar äng och odlingsmark samt 72,15 hektar mosse och dylikt. Kostnaden för företaget beräknades vid arbetsplanens fastställande till 41 960 kronor 20 öre, och värdet av den genom företaget uppkommande båtnaden uppskattades till 50 851 kronor 61 öre. Arbetet påbörjades 1915 efter att ha utlämnats på entreprenad. På grund av penningvärdets starka fall under de närmast följande åren kunde entreprenören icke fullfölja arbetet, utan detsamma övertogs 1919 av företagets styrelse och slutfördes 1920. Företaget blev av lantbruksstyrelsen godkänt den 11 januari 1921.

Enligt uppgift i en vid 1931 års riksdag väckt motion, II: 320, om anvisande till företaget av vissa belopp med anledning av den kostnadsökning, som de genom förra världskriget förorsakade konjunkturförhållandena medfört, hade sammanlagda kostnaderna vid arbetets avsyning år 1920, räntor och dylikt häri inberäknade, uppgått till 91 265 kronor 70 öre och sålunda väsentligt överstigit den år 1915 vid arbetsplanens fastställande beräknade kostnaden. Med anledning av nämnda motion medgav riksdagen (jordbr. utsk. utl. nr 83/1931; r. skr. nr 299/1931) Kungl. Maj:t, att från undsättningsfonden bevilja till företaget ett räntefritt lån å högst 26 330 kronor. Detta lån blev av Kungl. Maj:t beviljat den 29 april 1932. Härvid föreskrevs, att det-

samma skulle amorteras med 2 633 kronor årligen under tio år, med början år 1940. Utöver sagda lån torde delägarna ha upptagit sparbankslån för gäldandet av ifrågavarande kostnader.

Enär det visat sig förenat med stora svårigheter för delägarna att fullgöra inbetalandet av räntor och amorteringar å de nämnda lånen, väcktes vid 1942 års riksdag motion (II: 156) med yrkande dels om nedsättning med 75 procent av den då återstående delen, 21 064 kronor, av undsättningslånet eller med det belopp riksdagen kunde finna skäligt medgiva, dels ock om framflyttning av amorteringstiden för sagda lån med fortsättning år 1948. Sedan riksdagen med anledning av sagda motion (jordbr. utsk. utl. nr 46/1942; r. skr. nr 297/1942) medgivit, att Kungl. Maj:t finge bevilja anstånd till åren 1948—1955 med återbetalningen av resterande del av lånet från undsättningsfonden, beviljade Kungl. Maj:t den 19 juni 1942 företaget dylikt anstånd.

Amorteringstiden är beträffande odlingslånet fastställd till åren 1922—1947, varför numera endast tre amorteringar, en var å 2 272 kronor 5 öre, återstå. Därefter skall lånet från undsättningsfonden amorteras med 2 633 kronor om året under åren 1948—1955. Vad beträffar banklånet är enligt vad lantbruksstyrelsen under hand inhämtat från ordföranden i styrelsen för företaget viss amorteringstid icke föreskriven.

Enligt vad lantbruksstyrelsen inhämtat från statskontoret utgör företags skuld till odlingslånefonden, 1944 års amortering frånräknad, 5 875 kronor 10 öre och dess skuld till undsättningsfonden 21 064 kronor. Sammanlagda skulden till staten uppgår sålunda till 26 939 kronor 10 öre. Återstående del, i runt tal 7 560 kronor, av den i motionen uppgivna skulden å 34 500 kronor torde vara att hänföra till andra av bank eller enskilda erhållna lån.

Lantbruksstyrelsen har icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till motionen. Som stöd för sitt ståndpunktstagande har lantbruksstyrelsen anfört bland annat följande:

Skuldsumman i dess helhet utgör, jämnt fördelad på den i företaget ingående arealen, omkring 96 kronor för hektar. Kostnaden för företaget, på samma sätt fördelad, uppgår till omkring 285 kronor för hektar, vilket belopp icke kan anses anmärkningsvärt högt, särskilt med hänsyn till det pris läge som var rådande under arbetet. Amorteringen av odlingslånet motsvarar omkring 6 kronor 40 öre och amorteringen av undsättningslånet omkring 7 kronor 30 öre för hektar, vilka belopp tillsammans tagna ungefärligen motsvara den genomsnittliga annuiteten å avdikningslån, som beviljats samtidigt med det nu ifrågavarande eller senare.

Då amorteringen av undsättningslånet återupptages först sedan odlingslånet blivit slutligt inbetalat, torde de årliga utgifterna för lånens amortering i verkligheten få anses låga, även om, såsom i motionen framhållits, en grundlig rensning av företags kanaler är erforderlig inom den närmaste tiden och företaget därigenom åsamkas ytterligare utgifter. Bemärkas bör jämväl, att det icke visats, huruvida erläggandet i föreskriven ordning av ifrågavarande annuiteter skulle komma att äventyra delägarnas ekonomiska ställning.

Utskottet.

Ett bifall till motionen skulle innebära, att av ifrågavarande företags sammanlagda skuld till staten, utgörande enligt uppgifter som lantbruksstyrelsen inhämtat från statskontoret 26 939 kronor 10 öre, i runt tal tre fjärdedelar skulle avskrivas. Av motionärerna synas icke ha förebragts tillräckliga skäl för en sådan åtgärd. Utskottet vill emellertid icke bestrida, att vissa omstän-

digheter, däribland den i motionen omnämnda upprensningen av företagets avloppskanaler, som skulle erfordras under den närmaste tiden, tala för att delägarna i företaget beviljas vissa lättnader i vad avser återbetalningen av ifrågavarande lån. Den lämpligaste vägen härvidlag finner utskottet emellertid vara, att intressenterna ingiva ansökning i ämnet till Kungl. Maj:t, som efter utredning och prövning av samtliga omständigheter kan underställa riksdagen frågan om avskrivning av viss del av lånen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 120 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 maj 1945.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 46.